

האליזר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

כה' כסלו תשפ"ג 1503 (שנה כט')

נושא השבוע: חג חנוכה (ב)

ההפטרות: "רוני ושמח" (זכריה ב')

פרשת וישב - שבת מברכין

ר"ח טבת יחול אי"ה ביום רביעי מולדו בליל רביעי בשעה 20:01 ו-3 חלקים

"וישב יעקב בארץ מזורי אביו בארץ כנען" (ל"א)

ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף, אמר הקב"ה: "לא דיין לצדיקים מה שמתקן להם לעולם הבא, אלא מבקשים לישב בשלוה בעולם הזה?". (רש"י פסוק ב) ועולה השאלה: מדוע הקב"ה לא ירצה שהצדיקים ישבו בשלוה בעולם הזה? אלא הכוונה כאן לעניין חינוך והלימוד לבנים. יעקב אבינו חשב שאינו צריך לדאוג לחינוך בניו שהרי כולם צדיקי עולם והקב"ה משתבח בהם, קפץ עליו רוגזו של יוסף.

ללמדנו שאל לנו להסיח דעתנו מחינוך ילדנו, אע"פ שהולכים הם בדרך ה' עלינו להתפלל עליהם כל הזמן שימשיכו ויתמידו בכך ולהורות להם כיצד להתנהג שלא יסחפו אחרי רוחות הרחוב הרעות, כי לא לעולם חוסן. (תורת הפרשה)

חג החנוכה נקרא "חג החינוך" בו מתכנסת כל המשפחה למשך שמונה ימים להדליק את נרות חנוכה כדי לפרסם את הנס שנעשה לחשמונאים, שהתאמצו לטהר את בית המקדש ולעלות אור במנורה למרות כל הקשיים והמניעות, ובכך להזכיר לנו ההורים, כמו שנר חנוכה הקטן מבליח ומאיר בחשכה ומספר לנו על הניסים שנעשו לאבותינו גם אנו ההורים נאיר, נעודד, נפרג ונעצים את ה"אור" [=הטוב] שטמון בכל אחד מילדנו, ממילא ה"חושך" יעלם ונזכה לגדלם לעבודת הבורא מתוך אהבה וחיבור אמיתיים.

"את אחיו אנכי מבקש" (ל"א טז)

יוסף מזדרז ללכת בשליחות אביו לראות את שלום אחיו אע"פ שידע שהם שונאים אותו ומבקשים להזיקו, בכל זאת הלך לדרוש בשלום. אמר הזוהר הקדוש: יוסף אע"פ שאחיו לא היו לו כאחים כאשר נפל בידם, הוא היה להם כאח כשנפלו בידו שנאמר (נ, כא): "וינחם אותם וידבר אל ליבם" - בכל מיני מילות תנחומים. גם בתקופת מלכות יוון היו יהודים שהלכו שבי אחר תרבותם והם נקראו מתיונים, מתתיהו ובניו יצאו להילחם ביוונים שרצו שיהיו ישראל ככל הגוים ולבטלם מלקיים את התורה והמצוות ונצחום כנגד כל הסיכויים, טיהרו אל ההיכל והחזירו עטרה ליושנה והדליקו את המנורה וקרבו את אחיהם הטועים ע"י אור המנורה שמאיר ומחמם את הלב.

גם בזמן הזה שאויבינו שואפים לפגוע בנו ח"ו, אין כוחנו אלא באחדותנו ע"י שנעזור, נתמוך ונאיר פנים זה לזה בין דתיים לשאינם ובין לאלו השייכים לחוג או עדה אחרת ונזכה לישועות וניסים מעל גדר הטבע.

הדלקה ב"גוב האריות"

זו הייתה הפעם הראשונה בחייהם שמשפחת גייר לא הדליקה

את החנוכייה בנר השמיני של חג החנוכה.

בדרך-כלל הם היו מזמינים אורחים הביתה, מכינים לביבות ומשחקים בסביבון, אולם באותה השנה הם לא היו בבית. בלילה השמיני הם עלו על רכבת דוהרת שיצאה מברלין להולנד, משתדלים לשמור על

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * **לא לעיין בזמן תפילה** * שקיעה 4:38-4:37 * סוף זמן ק"ש 8:32-8:29

יציאת שבת: 5:39

יציאת שבת: 5:08

כניסת שבת: 4:17

פרופיל נמוך ככל האפשר. הנוסעים סביבם נראו נחמדים, אבל אי-אפשר היה לדעת האם הם יחליפו את צורם כשהם יגלו שלצידם נוסעים יהודים הנמלטים מהשלטון הנאצי.

מי היה מאמין שהם יימלטו מגרמניה בצורה שכזו? האירועים התרחשו בקצב מסחרר כל-כך: ליל הבדולח, הצעקות ברחוב, הגירוש מבית הספר... ועכשיו, בדרך לא דרך הם השיגו ויזות לארצות הברית, נוטשים את הכול מאחור כדי להגיע לחוף מבטחים. רגינה, הביטה על יהודה בעלה. היא ראתה את העצב על פניו והבינה היטב מדוע? הוא הצטער על כך שהוא לא יכול לקיים את מצוות החג.

"זה פיקוח נפש, הקב"ה יסלח לנו", לחשה. יהודה הנהן בעצב, הם רק צריכים לחצות את מעבר הגבול, שם שוטרים גרמניים ואנשי גסטפו יבדקו כל דרכון וכל תעודה מזהה... הלוואי שהכול יעבור בשלום! הרכבת האטה, מתקרבת למעבר הגבול. משפחת גייר עצרה את נשימתה, מתכווצת, מנסה להיעלם אל תוך הספסל, שלא יבחינו בהם הארורים. לפתע אירע קצר חשמלי בתחנת הרכבת וחשיכה עבותה השתררה. יהודה לא חשב פעמיים, הוא טיפס על המושב ושלה את ידו אל המזוודה שהייתה מאוחסנת מעליו. הוא גישש בחשיכה ושלף חנוכייה קטנה עשויה מפת. לאורו של גפרור דקיק הוא החל להדליק נר אחר נר, שמונה נרות ושמש אחד. "ברוך אתה ה'... להדליק נר חנוכה", לחש.

כששוטרי הגבול ראו את האש, הם מיהרו אל הקרון בריצה. לרגע חשש יהודה שהם עומדים לאסור אותו, הם גילו שהוא יהודי! אבל הגרמנים המפורסמים ביצילותם ביקשו לנצל את האור כדי לבדוק את תעודות המסע של הנוסעים. הם ישבו לצד החנוכייה בודקים תעודה אחר תעודה, דרכון אחר דרכון. לאחר שעה ארוכה שנראתה כמו נצח הם קמו. "דאנקה", הם הודו ליהודה ועזבו את הקרון. רגעים ספורים לאחר-מכן הקצר תוקן והאורות שבו לדלוק, יהודה ניגש לבנו בן ה-12 והעניק לו חיבוק ארוך. (מפי ארנולד גייר בנו של יהודה -אתר חב"ד)

החנוכייה שהדליקה את הניצוץ שבתוכי

לפני שנתיים הייתי בביקור עסקים בבולטימור, ועברתי ליד הדלקת החנוכייה שעמדה בחזית אוניברסיטת ג'ונס הופקינס שהודלקה ע"י חב"ד. עיניי מלאו בדמעות, למרות שגדלתי בבית לא דתי, משפחתי תמיד חגגה את חג החנוכה. הרגשתי בודדה ועצובה כשהייתי רחוקה ממשפחתי בלילה הראשון של החנוכה אך הנרות שדלקו בחנוכייה הגדולה חיממו את ליבי.

ביום למחרת הלכתי ליד נהר הפוטומק, כשאדם צעיר לבוש בכובע שחור רץ לעברי ושאל: "סליחה, האם את יהודייה?" הייתי קצת מופתעת שאיכפת למישהו לדעת האם אני יהודיה, והשבתי בחיוב.

"האם את יודעת שהלילה הוא הלילה השני של חנוכה?" שאל ברצינות, הנהנתי בראשי לחיוב.

"יש לך חנוכייה?" שאל, "לא" אמרתי. "את רוצה אחת?" שאל בתקווה.

"יש לך?" השבתי, כמעט צועקת מרוב שמחה. "כן! אלך להביא לך" אמר, מתלהב אף הוא.

תוך זמן קצר הוא שב ובידו סט מלא של חנוכיה, נרות, עלון הדרכה וגם דיסק עם סיפורים, מדריך ואפילו מתכונים לחנוכה, מיהרתי לחדר בבית המלון כדי לבדוק מקרוב את מה שקיבלתי.

זכרונות ילדות של אורות החנוכה, אבי מספר את סיפורי המכבים וכיצד פך קטן של שמן הספיק לשמונה ימים... כל אלו שבו אליי. ידעתי שבאותו חג החנוכה קיבלתי בבולטימור מתנה: היהדות שבה אל חיי, וחיי שבו אל היהדות.

וכל זה בזכות החנוכה שעמדה בחזית האוניברסיטה. ובגלל ש"במקרה" עברתי שם, ואור החנוכה הדליק בתוכי ניצוץ שישן לו בתוך ליבי היהודי במשך קרוב לחמישים שנה.

שבוע לאחר-מכן כשחזרתי לסיאטל, התקשרתי בפעם הראשונה בחיי לרב. סיפרתי לו מה עשתה לי החנוכה בבולטימור, ובשנתיים לאחר-מכן, בהדרכתו העדינה והחכמה, עשיתי את דרכי לשמירה מלאה של תורה ומצוות, הניצוץ הפך לשלהבת... אורות החנוכה הניסיים מאירים אל תוך החשכה, ולעולם לא נדע בכמה לבבות הם נגעו. ולכל אותם אנשים יקרים שבזכות האומץ שלהם ומסירותם נדלקו נרות רבים כל-כך, מגיעה תודה אמיתית.

הלכות חג חנוכה [ב]

פִּינֵת הַהֲלָכָה

א. זמן ההדלקה - זמן הדלקת נרות חנוכה הוא בצאת הכוכבים, [בכל הימים ב-
[4:49-4:51] (ש"ע סי' תע"ב ס"א, מסנ"ב ס"ק א, כה"ח ס"ק ב, בל"ח פ' וישב ס"ו ועוד) ונמשך זמנה

עד כחצי שעה לאחר צאת הכוכבים וכל זה לכתחילה. אבל בדיעבד מדליק כל הלילה (ש"ע סי' ז). ואם בא בלילה ומצא את בני ביתו ישנים [ולא הדליקו בני הבית נרות אף שהיו צריכים להדליק ולפטור אותם] (בשע"ר מ"ח ע"א ע"מ ק"ו) טוב שיעורר אחד מהם ואז יברך וידליק, ואם אי אפשר להעיר אף אחד אעפ"כ יברך וידליק (חז"ע חנוכה לגר"ע יוסף ע"מ סד).

ב. לפני ההדלקה יתפלל תפילת ערבית, אבל אם הוא חושש שאם יתפלל ערבית תחילה יעבור זמן ההדלקה לכתחילה [חצי שעה מצאת הכוכבים] ידליק לפני תפילת ערבית (כח"ח סי' תרע"ב ס"ק ה, מ"א ס"ק ה, עיין תורת מועדים סי' ז ס"ח, מ"ח ס"ח ס"ק ג, משנ"ב ס"ק א). כשמתפלל ערבית לפני צאת הכוכבים, יחזור על קריאת שמע בצאת הכוכבים ואח"כ ידליק נרות (עיין חז"ע ע"מ ע"א, עיין משנ"ב סי' תרע"ב ס"ק א).

מן הראוי שיכינו את השמן והפתילות בחנוכה לפני שהולך לבי"כ כדי שיוכל להדליק מיד כשחוזר, שאם יעשה כן רק אחרי שיחזור מהתפילה ודאי יעבור עיקר זמן ההדלקה (משנ"ב ס"ק א).

ג. שיעורי תורה קבועים המתקיימים בביה"כ ויש חשש שאם ילכו להדליק נרות חנוכה לא יחזרו, יש לקיים את השיעור כרגיל ובסיומו יזכירו לציבור להדליק נרות חנוכה (ס"ס ע"מ ע"ג). ומנהג שנהגו בכוללים להפסיק את לימודם ב-4:00, ומתפללים מנחה וערבית כדי להדליק נרות בצאת הכוכבים, זהו מנהג המיוסד על אדני פז ואין להרהר אחריו (חז"ע ע"מ ע"ה) [וישתדלו להשלים את הלימוד] (ילק"וי חנוכה).

ד. אין להקדים את ההדלקה לפני צאת כוכבים (ש"ע סי' תרע"ב ס"א) [או קודם שקיעת החמה לאשכנזים הנוהגים כן] (משנ"ב ס"ק א), אבל מי שהוא טרוד ביותר והוא שעת דחק יכול להקדים את ההדלקה מפלג מנחה (3:46-3:48) ואילך אך יזהר לתת שמן בנרות שידלקו עד חצי שעה אחרי צאת הכוכבים (ש"ע ע"מ ע"ה, ילק"וי חנוכה סי' תרע"ב ס"ב, חז"ע חנוכה ע"מ ס"ו).

ולעניין ברכה כשמדליק מפלג מנחה לא יברך, ורק אם מדליק מבין השמשות יכול לברך (ילק"וי חנוכה ע"מ רמח"ה ע"ה, כח"ח סי' תרע"ב ס"ק ז).

ה. אופן ההדלקה: בלילה הראשון ידליק את הקיצוני הימני (שכלפיו) ובלילות הבאים יוסיף נרות לשמאל, וההדלקה מהנר החדש (השמאלי ביותר) לימין (ש"ע סי' תרע"ו ס"ה).

ו. אסור למדליק להתחיל: לאכול סעודה עם פת [ה"ה עוגה] מעל 50 גר', לישון או מלאכה חצי שעה קודם הדלקת נרות, ואם ביקש מחברו שיזכיר לו להדליק בזמן מותר. (תורת המועדים סי' ו סעי' ז-ה ילק"וי ח"ה ע"מ ר"א).

ואסור להתחיל ללמוד בהגיע זמן ההדלקה (חז"ע ע"מ ס"ח), אא"כ זה שיעור לרבים ואם ילכו להדליק לא יחזרו לשיעור (ס"ס ע"מ ע"ה). אך לאישה ולילדים מותר לאכול קודם הדלקת נרות ובפרט אם הבעל מאחר לבוא ובלבד שיש צורך בדבר, ואם נהגה האשה להחמיר בזה, תמשיך במנהגה (הליכות עולם ח"א ע"מ ס"ג) [מ"מ אם מינה הבעל את אשתו להדליק נרות יש לומר שדינה כאיש] (ילק"וי חנוכה ע"מ רסד).

ז. צריך שייתן שמן בנרות החנוכה כשיעור שיידלק לפחות חצי שעה, ואם מדליק בנר שעווה צריך שיהא בו שיעור שיידלק חצי שעה (ש"ע סי' תרע"ה סעי' ז).

ואם אחר שבירך והדליק הרגיש שאין שמן כשיעור בנרות, יכבה אותם ולאחר שיוסיף שמן עד כשיעור, יחזור וידליק בלי ברכה (ילק"וי ח"ה ע"מ רכב).

אם אחר שהדליק נרות חנוכה בברכה, כבו הנרות בשוגג קודם שעברה חצי שעה, אין חובה להדליקם שוב (ש"ע סי' תרע"ג ס"ב), והמחמיר לחזור ולהדליקם בלא ברכה שימשיכו לדלוק תבוא עליו ברכה (משנ"ב ס"ק כז, כח"ח ע"מ ס"ט, ילק"וי סי' תרע"ה ס"ב).

ח. לפני שמברך יכוון ידו מול הנר שרוצה להדליק ראשון (שמאל) כדי שיפגע בו תחילה ולא יצטרך להעביר על המצוות (משנ"ב סי' תרע"ו ס"ק יא).

ט. לפני ההדלקה מברך "להדליק נר חנוכה", "שעשה ניסים לאבותינו", ובלילה הראשון מוסיף גם "שהחיינו" (ש"ע סי' תרע"ו ס"א) ואם לא ברך "שהחיינו" בלילה הראשון מברך בלילה השני, או כשיזכור בשאר הלילות בזמן ההדלקה [בתוך חצי שעה להדלקה] (ס"ס, משנ"ב ס"ק ז) ואם לא היה בביתו בלילה הראשון ואשתו הדליקה עבורו וברכה את כל הברכות, בלילה השני כשבא להדליק צריך לברך גם "שהחיינו" (חז"ע ע"מ קל"ח). [מדובר באופן שבליילה הראשון לא היה נוכח בשום הדלקת נרות חנוכה (שהתכוון לצאת ידי חובה כשהיה שם) שאם כן אינו מברך "שהחיינו" בלילה השני (כח"ח סי' תרע"ו ס"ק ע"ו)].

י. כשמדליק את הנרות צריך להקפיד שהאש תאחז ברוב הפתילה לפני שמסלק את ידו (כח"ח ס"ק ג), ולאחר הדלקת הנר הראשון יכול לומר "הנרות הללו" (ש"ע סי' תרע"ב ס"א, משנ"ב ס"ק ח).

יא. אם שכח לברך על הדלקת נרות חנוכה, כל זמן שלא סיים להדליק נרות ההידור, אפילו לא נשאר אלא נר אחד של ההידור, יברך אז את כל הברכות. ואם הדליק את כל הנרות, אפילו עדיין לא הדליק את ה"שמש" לא יברך עוד "להדליק נר חנוכה" אלא יברך "שעשה ניסים" [ו"שהחיינו" בלילה הראשון] בלבד (משנ"ב סי' תרע"ו ס"ק ז, כח"ח וישב ש"א ס"ט, ילק"וי חנוכה סי' תרע"ו ס"ג).

יב. הנשים נוהגות שלא לעשות מלאכה בחצי שעה שאחרי הדלקת הנרות (ש"ע סי' תרע"ב ס"ק ז) [הטעם להיכר שלא תבואנה להשתמש בנרות (משנ"ב ס"ק א)] המלאכות האמורות האסורות כתפירה וסריגה (חז"ע ע"מ יב) כביסה ושאר מלאכות האסורות בחול המועד (אור ש"ה ע"מ 12), אבל בישול ואפיה ושאר צרכי אוכל נפש מותרים (חז"ע ע"מ ע"ה), ועיקר העיקרים הוא שישבו ההורים עם ילדיהם ויספרו

בניסי ה'. (קס"ג גנלפריד סי' קל"ט ס"א). [מומלץ להכין חידונים, שירונים וסיפורים לחנוכה שירתקו את הילדים]

יג. הנוהגים במסיבות הנערכות באולמות בליל חנוכה להדליק נרות חנוכה עם ברכה בשם ומלכות משום פרסומי ניסא ומשמיעים בהם דברי תורה, יש להם על מה שיסמוכו וטוב להתפלל שם ערבית בציבור אחרי ההדלקה אך אין זה מעכב (חז"ע עמ' מז). אבל המדליקים בחוצות העיר אע"פ שמתאסף ציבור רב, מדליקים ללא ברכה [אבל ברחבת הכותל מדליקים בברכה] (ילקו"י סס עמ' רטז, רכז). וגם הדלקות במרפאות וקופות חולים מדליקים ללא ברכה (ילקו"י סס עמ' רכז).

יד. המתארח אצל משפחה וכי"ב ואוכל ושותה על חשבון המארח ללא תשלום יוצא בהדלקת נרות של המארח, ואם ירצה להחמיר על עצמו ולהדליק בחדרו אינו רשאי לברך (סס, עמ' קאז).

טו. אם הבעל מתארח בבית מלון בחנוכה לרגל עסקיו ואשתו נשארת בבית, הוא יוצא בהדלקה שמדליקה בבית, ואינו יכול לכוון לא לצאת בהדלקת אשתו ולהדליק במלון עם ברכה (ילקו"י חנוכה(ח) עמ' שפה, תורת מועדים לגר"ד יוסף סי' ז ס"ד) [הטעם: מצות נרות חנוכה היא מצות איש ביתו ונגזר אחר ביתו (סס)] ואם אשתו לא נשארת בביתה אלא הולכת להתארח כגון: בבית הוריה, אזי הבעל מדליק בברכה במקום הימצאו (ילקו"י חנוכה(ח) סס עמ' תק) וכן אם אינו יודע אם מדליקים עבורו נר חנוכה בביתו יכול הדליק נרות חנוכה בברכה (ילקו"י חנוכה(ח) סי' תרעז ס"ד).

טז. אם הבעל ואשתו וילדיהם מתארחים בבית המלון או רווק המתארח [ואין מי שמדליק עליו בבית] הרי:

* אם מדליקים בחדרים מדליקים בברכה (תורת מועדים סס, מעיין אומר ח"ג סי' לב, ילקו"י חנוכה (ח) ע"מ תקה)

* אם מדליקים בלובי או בחדר האוכל כפי שמצוי (שהנהלת בית מלון מתנגדת להדלקה בחדרים מחשש לשריפה) אזי האורחים משתתפים ביניהם במחיר נרות/שמן ההדלקה או שיבקשו מבעלי המלון שיזכו להם חלק בשמן/נרות לכל האורחים וידליקו שם בהדלקה מרכזית ואחד יברך (ילקו"י סס, מעיין אומר פ"ז סי' מד) אך אם יחיד מחליט להדליק לעצמו משלו בנוסף להדלקה המרכזית ידליק בלא ברכה (ילקו"י סס ע"מ קיד, מעיין אומר סס) [אם הבעל ואשתו מתארחים במלון וילדיהם הגדולים נשארים בבית ומדליקים נרות חנוכה, ההורים יוצאים בהדלקת נרות זו] (מעיין אומר סי' מה).

יז. **ההכנות להדלקה:** כל השמנים כשרים להדלקת נר חנוכה (ש"ע סי' תרעג ס"א) ומצוה מן המובחר להדליק בשמן זית (סס בהרמ"א) היות והנס בבית המקדש היה בשמן זית (משנ"ב ס"ק ז) (ואפשר גם ב-"שמן זית למאור" [ואפילו כשהוא קרוש] אע"פ שאינו ראוי למאכל, והמהדר לקחת שמן זית שראוי למאכל תבוא עליו ברכה (ילקו"י חנוכה (ע"ג) עמ' שיט ס"ט ועמ' רפה) ואם אין לו שמן [אפילו שמן רגיל] ידליק בנרות פרפין או שעווה (חז"ע עמ' עו-פא) [ופתיל צף כשר להדלקת נר חנוכה לכתחילה (סס)].

יח. אין יוצאים ידי חובה בנר גז או חשמל (ילקו"י ח"ה עמ' רטז). מ"מ אם אין לו שמן או נר שעווה ידליק בחשמל בלי ברכה זכר לנס [כגון: המצוי ברכבת או במטוס] (חז"ע עמ' לו).

יט. צריך לשרוף את השמן הנותר בנרות חנוכה ביום השמיני שהרי הוקצה למצוותו (ש"ע סי' תרעז ס"ז). אבל השמן שנותר בבקבוק, וכן השמן שנותר בכוסית הנר אחרי שדלק חצי שעה, מותר להשתמש בו לכל שימוש (חז"ע עמ' קסז).

כ. המדליק נר חנוכה בשמן גזול או גנוב אע"פ שעבר איסור יצא ידי חובתו בדיעבד, אבל לא יברך עליו "להדליק נר חנוכה" (חז"ע עמ' לו).

כא. לאלו המחמירים להדליק את הנרות בחוץ בתוך מתקן זכוכית [כדי שלא יכבו הנרות מהרוח] צריכים להיזהר בשעה שמדליקים את הנרות שיהיה הצד הפתוח ממנו מדליקים את הנרות מכוסה ע"י שירימו מעט את מכסה הזכוכית ביד אחת ויחסמו את הפתח בגופם, מפני שצריך שיהיו הנרות ראויים "בשעת ההדלקה" לדלוך במשך חצי שעה (תורת מועדים סי' ג ס"ג). מ"מ אם לא חסם בגופו בזמן ההדלקה אין זה מעכב (ילקו"י חנוכה עמ' רט ובחדש עמ' שסד, חז"ע עמ' קט).

כב. **במוצאי שבת:** בבית"כ מדליקים נר חנוכה ואח"כ מבדילים (ש"ע סי' תרפ"א ס"ב) ובבית מבדיל ואח"כ מדליק נר חנוכה (סס בא"ח סכ"א, כה"ח ס"ק ז) והנוהגים להוציא שבת בזמן רבינו תם ינהגו כן גם בשבת זו וידליקו רק אחר זמן ר"ת (ליץ אליעזר ח"ט ס"ג, חז"ע עמ' קפז). אין מבדילין על נר חנוכה כיון שאין נהנים לאורו (ש"ע סי' תרפ"א ס"א).

כג. **תפילות:** * בתפילת שמונה עשרה ובברכת המזון שבחנוכה אומרים "על הניסים", ואם שכח ונזכר קודם שהזכיר שם "השם" ב"ברוך אתה ה'" שאחר "על הניסים" יחזור ל"על הניסים", ואם נזכר לאחר מכן אינו חוזר, (ש"ע סי' תרפ"א ס"א). ונכון לאומרו בסוף התפילה היינו בתפילת 18 כשמיסיים "אלוקי נצור" ובברכת המזון ב"הרחמנים" (בהרמ"א סס).

* בתפילת שחרית מוסיפים הלל שלם בברכה (ש"ע סי' תרפ"ג ס"א). אבל בתוך שבעה אפילו בבית האבל חייב בהלל שלם. נשים פטורות מלומר הלל ואם רוצות לומר אזי תאמרנה בלא ברכה (חז"ע עמ' ריג-ריז). החל ממנחה של ערב חנוכה בכל תפילות חנוכה אין אומרים תחנון ונפילת אפיים (ש"ע סי' קל"א ס"ז).

מניני שחרית באשדוד בימים א-ו בשעה 5:30 הודו ומנין שני ב- 6:30 הודו בבית"כ ברית יצחק
רח' שלמה בן יוסף 13 בגינה אזור ו' *לפרטים 052-5985100

ניתן להשיג ב"איתוד" טל: 0-88644452 את החוברת הצבעונית של חנוכה בתשלום סמלי